

מאסיפת המורשת

מאוצרו של מורשת חכמי אמעריקא, לחקר הרבנים הקדונים מארה"ב

עלון ח', פרשת וישלח תשע"ז

רבי אברהם ראבינאוויטש אב"ד ניישטאט-סוגינד, שילעל ובסו"י רב דק"ק אוהבי שלום - מאריאמפאל בשיקאגא נפ' ביום ב'דר"ה שנת תרנ"ד - ומנו"כ בעיר שיקאגא

מהר"ש זלמן זצ"ל, כמו עשרים שנה ישב על כס הרבנות דשם ובשנת תרכ"ו נתקבל לכהן פאר ברבנות העיר שילעל בליטא. בשנת תרכ"ח בהיותו יושב על כס הרבנות בעיר שילעל, עלה שאלה על שלחנו להתיר קטניות לחג הפסח אחרי אשר היוקר האמיר בעיר, רבי אברהם העלה על הכתב טעמיו ונימוקיו ושלח לרבנים אחרים לשמוע את דעתיהם דעת תורה, ובתוכם קיבל מכתב מחתנו הגאון רבי לוי שפירא בנו של רבי לייב מקאוונא, שישב אז על כסא הרבנות בעיר טרישק, ותשובתו נדפסה בספרו בית לוי בסי' ל"ב. לאחר חג הפסח דן רבי אברהם על הכלים שהשתמשו בו בקטניות וכשרותם, וגם על זה ערך לו חתנו הנ"ל תשובה ונדפסה בספרו הנ"ל בסי' ל"ד.

בשנת תרמ"ט יצא לאור בברלין הספר "בית אבות" על פרקי אבות אשר חיבר אביו רבי שלמה זלמן זצ"ל אב"ד סוגינדט, הספר יצא לאור ע"י בן המחבר

ר' שמואל יצחק הערשמן אשר ישב בעת ההוא במדינת גרמני בעיר האמבורג. המו"ל ר' שמואל יצחק היה צעיר בשנים מאחיו הגדול רבי אברהם, והיה עדיין ילד רך צעיר בעת פטירת אביו, לכן פנה אל אחיו הגדול לערוך הקדמה לספר אביהם ולהעלות על נס תהלותיו ומעשיו הטובים. בעת ההוא ישב רבי אברהם

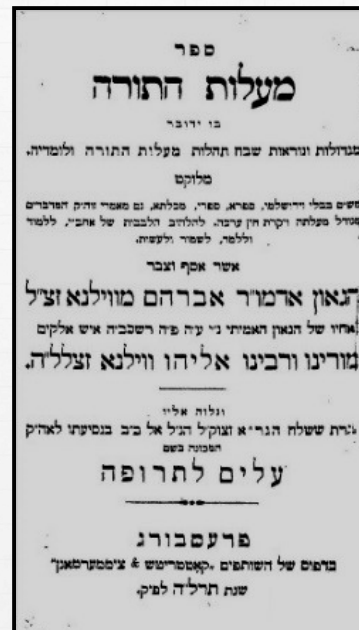

על כסא הרבנות דעיר שילעל ואכן נענה לבקשת אחיו הצעיר וכתב מכתב ארוך ותוכו רצוף אהבה לזכרון אביו המחבר מתובל מחידושי תורתו בדברי אגדה ודרוש, ולסיום דבריו מביע רבי אברהם את רצונו ומגמתו להו"ל חידושי תורה משלו חידושים על גפ"ת ותשובות להלכה "בעת אשר יחנני ה' להיות יושב בשלוח בלי טרדה", ובא על החתום ביום ב' בשלח תרמ"ט בעיר שילעל.

ביום צום גדליהו שנת תרנ"ד עבר על העיר שיקאגא שבארה"ב רוח של אבלות, החניות סוגרו ודלתי בתי המסחר ננעלו, המון רב של אנשים נשים וטף צעדו ברחובות מרחוב קאנאל סטריט לפני בית הכנסת "אוהבי שלום - מאריאמפאל" ועד לקלינטאן סטריט לפני ביהכנ"ס "כנסת ישראל", ומשום לבית החיים מחוץ לעיר. כולם נתאספו למען כבודו האחרון של אחד מחשובי הרבנים הראשונים של מדינת אמעריקא, הגאון רבי אברהם ראבינאוויטש זצ"ל רב דק"ק אוהבי שלום - מאריאמפאל בשיקאגא שנפ' אחרי ב' שנים ומחצה ששהה על אדמת נכר, מדינה שלא מצאה חן בעיניו מיום דרכו רגליו עליה ודעתו היה לחזור לעיר אבותיו אחרי רואו שהמדינה משובשת בגסו"ת, מחללי שבתות בפרהסיא ואוכלי נבילות וטרפיות רח"ל, דברים שירדו לחדרי בטנו וגרמו את פטירתו במבחר שנותיו והוא בן ששים ותשע שנים.

תולדותיו בערי מגורת אבותיו

הגאון רבי אברהם ראבינאוויטש זצ"ל נולד ביום א' דסוכות

בשנת תקפ"ה לאביו הגאון רבי שלמה זלמן אב"ד זאגער - ישן ואח"כ ממלא מקום אביו בעיר ניישטאדט-סוגינדט בעמח"ס בית אבות. רבי שלמה זלמן היה בנו של רבי אליהו אב"ד סוגינדט בן הגה"ק רבי אברהם זצ"ל בעל "מעלות התורה" אחיו של הגר"א מווילנא זצ"ל. אמו של רבי אברהם הרבנית חי' שרה היתה בתו של הגביר הנודע ר' יעקב לאסדינער ממקורבי הגה"ק רבי חיים מוואלאזשין זצ"ל וממעמידי הישיבה המפורסמת בוואלאזשין.

בהיות רבי אברהם רך בשנים בן כ"א שנה בשנת תר"ו נתקבל לרב בעיר ניישטאדט - סוגינדט (עיר-חדש) למלאות מקום אביו

בשילעל ישב רבי אברהם בשלוה עשרים וחמשה שנים עד שנת תרנ"א, משום מה החליט אז לעזוב את ארצות אבותיו וחצה את הים האטלנטיק להגיע על ארץ החדשה, ארץ לא זרועה, אדמת אמעריקא.

על אדמת אמעריקא

כאמור ביקש רבי אברהם לישב בשלוה בלי טרדות, והחליט לנצל את ההזדמנות ולענות לקריאת ק"ק אוהבי שלום מאריאמפאל בעיר שיקאגא שבאמעריקא הרחוקה, לבוא ולישב על כס הרבנות דקהלתם ובד בבד לבוא לעזרת ה' בגיבורים לאחינו בני ישראל הנדחים בארץ הנדודה, הרוצים ומשתוקקים להחזיק באמונתם וביראתם ע"י מנהיג אמיתי ומורה דרך, אשר יצא לפניהם ויבוא לפניהם. בקיץ שנת תרנ"א עזב רבי אברהם את אירופא ביחד עם זוגתו השנייה הרבנית מרת רחל ע"ה ופניהם פונים להתיישב אצל בנם (ליאן) שהתגורר בשיקאגא, לקחת עליו את עול הרבנות דק"ק הנ"ל.

קהל אוהבי שלום – מאריאמפאל היה אחת הקהלות הראשונות שנתייסדו בעיר שיקאגא, הקהלה נתייסדה ע"י יוצאי העיר מאריאמפאל בליטא תושבי שיקאגא בשנת תרל"א, האגדה מספרת שחברי קהלת אוהבי שלום היה מתחלה חברים בק"ק ביהמ"ד הגדול בשיקאגא, ביום מן הימים נכנס מישוה לביהמ"ד הגדול לאמירת קדיש ועל ראשו חבוש כובע של קש שחלק מאנשי הקהלה ראו בזה התדרדרות ובזיון בית הכנסת והרימו קול מחאה, הענין ער מחלוקת בין חברי הקהלה ואנשי מאריאמפאל עזבו את הקהלה ויסדו לעצמם את קהלת אוהבי שלום.

בשנת תרל"ט בנו ק"ק אוהבי שלום מאריאמפאל את בית הכנסת ברחוב קאנאל סטריט פינת ליבערטי במורד העיר שיקאגא ובחרו לרבם בהגאון רבי אברהם אליעזר אלפערשטיין מח"ס פרי גינוסר על הירושלמי, וכאשר עבר הרב אלפערשטיין לניו יורק, הזמינו אנשי הקהלה את רבי אברהם ראבינאוויטש אב"ד שילעל למלאות את מקומו ברבנות הקהלה,

ובחודש סיון שנת תרנ"א החלה כתרו של רבי אברהם להתנוסס בתוך העיר שיקאגא.

למטרה שם לו רבי אברהם באמעריקא "להגדיל תורה ע"י עבדי ה' הנאמנים"¹ אבל לפי עדות בנו "לא עלתה בידו, ולבו נשבר בראותו מחללי שבתות". אמעריקא בימים ההם היה שטח הפקר במלוא מובן המלה, ולגאון וצדיק כמותו היה זה למורת רוחו הטהור ודעתו היה לחזור לאירופא לערי אבותיו, אבל מן השמים עכבוהו ולאחר ב' שנים ששהה בשיקאגא השיב את נשמתו ביום הדין, יום ב' דראש השנה שנת תרנ"ד בזמן תקיעת שופר בעיר, בעת אשר נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם, וה' בשופר יתקע והלך בסערות תימן, ואברהם שב למקומו בן ששים ותשע שנים, על אדמת נכר בארץ לא לו.

כבוד גדול עשו לו במותו, ממחרת ראש השנה ביום צום גדליהו בטלו כל בית ישראל אשר בשיקאגא ממלאכתם, וארונו הובל לבתי כנסיות הגדולות אשר בעיר שיקאגא, ויקראו כל העם לבכי ולמספד בחוצות וברחובות. רבני העיר שיקאגא הספידוהו תמרורים ובתוכם הרה"ג רבי אברהם יעקב גרשון לעססער, רבי דוב בער בערנשטיין, ורבי אברהם שמואל ברודא ז"ל. גם הילדים תשב"י הלכו אחרי מטתו ואמרו יחד "יושב בסתר עליון" ומשם נסעו לבית החיים הנקרא "אוק-וואוד סעמעטערי" מחוץ לעיר, וגם שם קשרו עליו מספד בעת סתימת הגולל. בעיתוני הזמן נדפסו מודעות אבל, וכולם שבחו את אישיותו הרוממה של הרב זצ"ל.

לאחר פטירתו שכרה זוגתו הרבנית רחל צייר בשם ל. נאנשאר משיקאגא, ובמלאכת אומן העלה על נס את תמונת הגאון רבי אברהם ראבינאוויטש זצ"ל אב"ד

נייטטאדט-סוגינד, שילעל ושיקאגא, ונשאר לנו תמונה נפלאה עם פרטים חשובים על רב האי גאון וצדיק, מראשוני רבני אמעריקא אשר יסדו וטיפחו את היהדות החרדית בארצות הברית.

הצפירה, 27/08/1891 -

שיקאגא .
זורה השמש וכא השמש . עד שלא ככתה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי . (יוסא ל"ח)

אף כי בערב ר"ח ניסן העבר לבשו אחינו האורתודוכסים אבל וקררות , על סוה אוהבם נבר חכם בעוה , הרב הגדול כס"ר ברוך בר"י עפילואוק מעיר שאקי , ואולם זה לא כבוד נתברכו אחינו בעירנו שיקאגא בהרב הגאון שלשלת היחסין ר' אברהם בהגאון ר' ולמן ראבינאוויץ שלי"ס , מי שהיה רב ארבעים שנה בעיר שילעל מחוז קאוונא . זה שני ירחים אשר זרחה . שמש תורתו , חכמתו וחוכתו בעירנו שיקאגא ונתקבל לרב בקהלה גדולה ונכבדה אנשי מדע ודעים ושלמים , אוהבי שלום" מסאריאמפאל . אשריכם אוהבי שלום כי זכותם לרב גאון וחכם כסוה , נין ונכד לשר דגורה רבינו הגאון אליהו ז"ל מווילנא . מחוה יקר ונחמד לנו לראות אנשים גדולי התורה עמודי הדת נושאי דגל היהדות גם הם יבואו בארצות הברית לנהל ערה ר' על מבעי הדת והרעה , התורה והחכמה , ולא יאסרו עוד בני אירופא על בני אמעריקא : אין אלהים בקרבם וצא סמא קראו למו . מי יתן ויקיים בנו : כי סאמעריקא תצא תורה ודבר ד' משיקאגא . ב. נארראן (ש"ץ ושי"ב) .

הצפירה, יום חמישי, אוקטובר 12, 1893; עמוד 4

אלון בכות

משיקאגא מוצאי ראש השנה התרנ"ד . — בידים רון הנני מודיע לאחב"י באירופא , כי ביום ב' ד השנה בשעת ו' בבקר עלה למרום אחרי מחלה ממושכת הגאון הישיש ר' אברהם ראבינאוויץ מי שהיה רב בניישטו סיגינד ושילעל באירופא וזה כשלוש שנים אשר לקחו אחרי כבוד קהל „אוהבי אמונה אנשי מאריאמפאל" בטשיקא בן ששים ושבע ענה היה כמותו . כבוד גדול עשו לו ת משיקאגא בכותי , כי אוהב וחביב היה לכל המפלגות . ד' את אבלי ציון ובתוכם גם אשתו ובניו . ת. ז. סודאוסקי .

¹ מדברי בנו ל. ראבינאוויטש בעיתון 'הצפירה' לאחר פטירת אביו.

אלון כבות

שיקאגא (באמעריקא) ביום ב' דר"ה העגל בעיר שבקיום אלף מאתכ"ה הממנונרים סת שפכו ש"חם לפני ה' ביום הרון הגדול והנורא בשעה השמינית וכן ת"ש, פתאום קדרה אור ששט על שיקאגא העיר המפורסת, בהאסף א"ס הרב הגאון ההכם השלם בנן של קדושים מוהר"ר אברהם ראבינא-נויעש וללה"ה. הוא חי' בן הרב הגאון העדוק מוהר"ש ולמן וללה"ה מעיר חדש סוגינד, בן הרב הגאון מוהר"ר אל' זללה"ה בן הגאון התמיד מוהר"ר אברהם וללה"ה אחי הגרי"א מויוולנא. כל עינים ככו' ככו' רב ודמעות כמים ביום הנ"ל ולמחרת ביום צ"ג בעת הלוחות לבית עולמו. ככל עבר קינה וברובות נהו. בסלו כל ב"י מעיניו ממלאכתם ביום צ"ג. התנוות סוגינד, ודלה' כתי המסחר נעצלו, שלשים אלף איש רחקו איש את רעהו פתאום הרב בהנשא מנתו לפתח"ג הגדולות שבעיניו, סאוהבו שלום מאריאמפאל, מאנשי נופת ישראל, ששה הסעירו עליו הרב הג' המפורסם לשם ולתהלה יעקב גרשון לעסער, וזרח המפורסם מי"ם דסיטאי, והרב המ"ס מוהר"ר דוב בערינשטיין. מאה והמשים השכ"ר הלכו אחרי משחו ואטמו וושב בסתר עליו, אח"י נסעו טאה ושבעים וחמש עולות צב לבית הקברות, מלבד כמה אלמים נסעו על ספלה הברזל ומסלות המסים, כמה אלמים היו על בה"ק, ושמה ספדו עליו ג'כ הרבנים. פיום הוסדה שיקאגא לא נראתה הלוי' בזאת, כן כתבו מה"ע היוצאים מה. גם בעלי דעות אחרות בראותם כל הכבוד והאבל הרב הנעשה לרב הזה השתוממו לפראה עיניהם והפעם דוחם בקרבם ברגש קידש. מה אנדה ואספרה את יקר צירקת ארסולר, מי לא ידע יקרנו בסדינת רוטא, אחרי כן תמיד רדשו אחריו, ויבאוהו לערים שונות לתוך רודי שבין איש לעינו. בעיר ויה רך בשנים כבן עשרים בלא פקום אביו הגאון העדוק המפורסם מוהר"ש ולמן זללה"ה בעיר חדש סוגינד, ועשרים שנה ישב על כסא הרבנות בעיר הנ"ל, ואח"י נחקבל לראב"ד בעיר שילעל סלך קאונא. שמה ישב על כסא הרבנות עשרים וחמש שנים, וזה שחי שנים כאשר קראה לו עיר שיקאגא, להגדיל תורה ע"י עבדו ה' הנאמנים בסדינת אמעריקא. אך לא עלתה בידו, ולכן נשבר בראותו פתללו שבתות ובדומה, ויעתה היו להזור לארונא, אך כבר אשר ה' אל אברהם, לך לך סארצך, ויסי'א' ומסולדתך, שילעל' וסבית אבך, ניישטאדט' אל הארץ אשר ארצך, אמעריקא' ושמה הקבר. כבוד גדול נעשה לו שיה גם בחייו ונרול יתר מאד כמותו. ועתה הנני להודיע כשערי ככה"ע לכל או"א מהעויות אשר נסע ארסולר זללה"ה על עסקי ד"ת ובפרט בסלך קאונא כמחוי ראסמיון, בו כל הגירות, סמרו, בלאנקעס, אשר השלישו תחת יד ארסולר, אשר עוליס לכמה סמות, כעת סונחים סמה ת"י. ומבקש סבעליהם להשבני דבר לאיות רב וטורה שאוכל לשלוח אותם למען לא יצא חי' אותה חשש תקלה ע"י ארסולר ז"ל, וע"י הנותב כמר גשש וכדמעות שלש. ל. ראבינאוויטש.

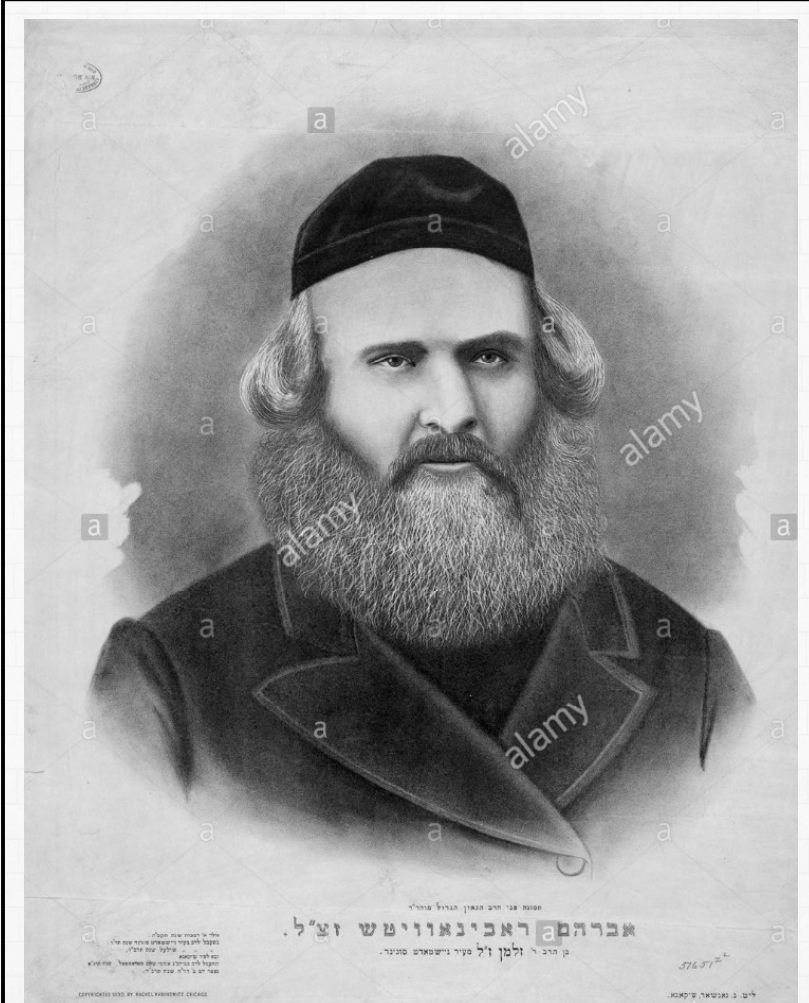
אררעסא אלי :
L. Rabinowitz 531 S. Canal st. Chicago Ill, America.

FUNERAL OF RABBI RABINOWITZ.

Large Number of Friends Gather at the Late Leader's Synagogue.
The funeral services of Rabbi Abraham Rabinowitz, pastor of congregation of Ohavo Scholom on Canal street were conducted by Rabbi Bernstein at 11 o'clock yesterday. A short and impressive service took place at the synagogue of the late rabbi, after which the mourners repaired to the synagogue at Clinton and Judd streets. Owing to the large number in attendance the services were conducted out of doors. Rabbi Bernstein was assisted by several rabbis, who added to his their testimonials of respect. It was nearly 1 o'clock before the long line of carriages took up the way to the burial grounds at Seventy-second street, where the remains were interred.
Rabbi Rabinowitz was a native Russian, but accepted a call to the Ohavo Scholom congregation, No. 583 Canal street, two years and a half ago. He labored zealously among his people. He died Tuesday after a brief illness. He was 60 years of age and was born in Neustadt, Russia, being of an old rabbinical family. He leaves a widow and one son living in Chicago, and also leaves several children by a former marriage living in Russia near Neustadt and Schillel, his former homo. The services yesterday were conducted in the rabbi's native language.

עדיין נשאר לנו לברר פרטים על זוגתו וצאצאיו של רבי אברהם זצ"ל, ממה שנמסר בעיתון 'שיקאגא טריביון' בפטירתו, היגר רבי אברהם לאמעריקא ביחד עם זוגתו הרבנית רחל, וכמו"כ התגורר בשיקאגא בנם בשם לעאן. הרבנית רחל היה זיווגו השני של הרב זצ"ל ולעאן היה מהזיווג הזה, אולם נשאר לו גם בנים ובנות מזיווגו הראשון בעיירות ניישטאדט ושילעל, בת אחת של רבי אברהם היתה הרבנית הצ' מרת לאה אשת הגאון רבי לוי שפירא אב"ד טרישק ונאווא-אלכסנדראוסק בעמח"ס שו"ת בית לוי, בנו של הגאון רבי ארי' לייב שפירא הנודע בשם רבי לייב"לה קאוונער זצ"ל.

יהא זכרו ברוך

תמונת פני הרב הגאון הגדול מוהר"ר אברהם ראבינאוויטש זצ"ל
בן הרב ר' זלמן ז"ל מעיר ניישטאדט סוגינד
נולד א' דסוכות שנת תקפ"ה
נתקבל לרב בעיר ניישטאדט סוגינד בשנת תר"ו
נתקבל לרב בעיר שילעל בשנת תרכ"ו
ובא לעיר שיקאגא ונתקבל כרב בביהכ"ס אוהבי שלום מאריאמפאל בשנת תרנ"א
נפ' יום ב' דר"ה שנת תרנ"ד
Copyrighted by Rachel Rabinowitz, Chicago
ליט. ג. נאנשאר, שיקאגא

הרוצה להצטרף לרשימת מקבלי הגליון ולהעמנונינים להתקשר אל מורשת הכמי אמעריקא
יכולים לכתוב לכתובת המייל של המכון
moreshesamerica@gmail.com